

## Występowanie *Potamogeton acutifolius* (Potamogetonaceae) na Pojezierzu Zachodniosuwalskim (NE Polska)

*Potamogeton acutifolius* Link (rdestnica ostrolistna) jest gatunkiem o środkowoeuropejskim zasięgu, rozszerzonym na wschód (HULTÉN & FRIES 1986). W Polsce występuje dość rzadko, na rozproszonych stanowiskach na terenie całego kraju, osiągając północno-wschodnią granicę zasięgu (ZAJĄC & ZAJĄC 2001; ZALEWSKA-GAŁOSZ 2008). Jak dotąd gatunek nie został potwierdzony z terenu Suwalszczyzny, gdzie ztraca swój zwarty zasięg. Występuje głównie w dobrze prześwietlonych wodach mezotroficznych, o odczynie zasadowym, w umiarkowanie ciepłych warunkach klimatycznych (ZARZYCKI i in. 2002). Tworzy własne, słabo zbadane zbiorowisko *Potametum acutifolii* Segal. (MATUSZKIEWICZ 2008). Nie podlega ochronie prawnej w naszym kraju, jednak w niektórych regionach ma status gatunku narażonego na wyginięcie (GŁOWACKI i in. 2003; JACKOWIAK i in. 2007), bądź dane na temat jego lokalnego zagrożenia są niedostateczne (MARKOWSKI & BULIŃSKI 2004).

W 2009 r. na Pojezierzu Zachodniosuwalskim odkryto dwa nowe, bardzo interesujące stanowiska *Potamogeton acutifolius*.

Pierwsze stanowisko zlokalizowane jest w Filipowie Pierwszym, w gminie Filipów (kwadrat ATPOL: **FB 0603** o powierzchni  $2,5 \times 2,5$  km). Siedliskiem dla prezentowanego gatunku na tym stanowisku było niewielkie oczko wodne w zagłębieniu terenowym w obrębie pastwiska, służące za wodopój dla bydła. Roślina, skupiona w jednym płacie, zajmowała powierzchnię około  $4 \text{ m}^2$ , współbytując z następującymi roślinami naczyniowymi: *Batrachium trichophyllum*, *Eleocharis palustris*, *Glyceria fluitans*, *Lemna trisulca*, *Oenanthe aquatica*, *Phalaris arundinacea*, *Polygonum amphibium*, *Potamogeton gramineus* i *Rorippa amphibia*. Warto podkreślić, że siedlisko podlega znacznym wahaniom poziomu wody, a nawet zupełnie wysycha (letnia susza).

Drugie stanowisko położone jest we wsi Przerośl Gołdapska, w gminie Dubeninki (kwadrat ATPOL: **FA 8632** o powierzchni  $2,5 \times 2,5$  km) i jest najbardziej wysuniętym na północny-wschód, znanym stanowiskiem tego gatunku w Polsce. Roślina występowała tu w niewielkim, śródpolnym oczku bagiennym, tworząc kilka pojedynczych skupień pędów o nieznaczej powierzchni. Towarzyszyły jej: *Alisma plantago-aquatica*, *Elodea canadensis*, *Hydrocharis morsus-ranae*, *Lemna trisulca*, *Potamogeton natans*, *Sparganium emersum* i *Typha latifolia*.

Cechą wspólną siedlisk na obydwu stanowiskach jest niewielka powierzchnia wody i znikoma jej głębokość, muliste dno oraz położenie w otwartym terenie, w sąsiedztwie dolin rzecznych bądź jeziornych, w obrębie pagórków morenowych, gdzie panują odpowiednie warunki dla bytowania *Potamogeton acutifolius*. Istnieje duża szansa, że zostaną odkryte kolejne stanowiska tego gatunku na Pojezierzu Zachodniosuwalskim. Śródpolne oczka wodne i bagienne wydają się niezbędne dla występowania taksonu w tej części Polski, ponieważ jeszcze nie stwierdzono jego obecności w żadnym z licznych jezior zachodniej Suwalszczyzny.

Zebrany materiał zielnikowy *Potamogeton acutifolius* zostanie złożony w zielniku Instytutu Botaniki UJ (KRA).

**Podziękowania.** Autor serdecznie dziękuje Pani dr Joannie Zalewskiej-Gałosz za zweryfikowanie materiału zielnikowego *Potamogeton acutifolius* oraz sugestię do napisania tej notatki.

**Summary. Occurrence of *Potamogeton acutifolius* (Potamogetonaceae) in the Zachodniosuwalskie Lakeland (NE Poland).** In 2009 two new localities of *Potamogeton acutifolius* Link were recorded in the Zachodniosuwalskie Lakeland. First station is located in Filipów village (ATPOL square: FB 0603), second is situated in Przerośl Gołdapska village (ATPOL square: FA 8632). Presented plant grew in the small and shallow midfield water bodies between the moraine hills. This centraleuropean species is particularly rare in north-east of Poland, where it is losing its compact range.

## LITERATURA

- GŁOWACKI Z., FALKOWSKI M., KRECHOWSKI J., MARCINIUK J., MARCINIUK P., NOWICKA-FALKOWSKA K., WIERZBA M. 2003. Czerwona lista roślin naczyniowych Niziny Południowopodlaskiej. – *Chrońmy Przyr. Ojcz.* **2**: 5–41.
- HULTÉN E. & FRIES M. 1986. Atlas of North European Vascular Plants. North of the tropic of cancer. **1**. s. xvii + 498. Koeltz Scientific Books, Königstein.
- JACKOWIAK B., CELKA Z., CHMIEL J., LATOWSKI K. & ŻUKOWSKI W. 2007. Red list of vascular flora of Wielkopolska (Poland). – *Biodiv. Res. Conserv.* **5–8**: 95–127.
- MARKOWSKI R. & BULIŃSKI M. 2004. Ginące i zagrożone rośliny naczyniowe Pomorza Gdańskiego. – *Acta Bot. Cassub., Monogr.* **1**: 1–75.
- MATUSZKIEWICZ W. 2008. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. s. 537. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.) 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. s. xii + 714. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- ZALEWSKA-GAŁOSZ J. 2008. Rodzaj *Potamogeton* L. w Polsce – taksonomia i rozmieszczenie. s. 218. Nakładem Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- ZARZYCKI K., TRZCIŃSKA-TACIK H., RÓŻAŃSKI W., SZELAĞ Z., WOŁEK T. & KORZENIAK U. 2002. Ecological indicator values of vascular plants of Poland. – In: Z. MIREK (red.), *Biodiversity of Poland 2*, s. 183. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.

ARTUR PLISZKO, *Zakład Taksonomii Roślin, Fitogeografii i Herbarium, Instytut Botaniki, Uniwersytet Jagielloński, ul. Kopernika 27, PL-31-501 Kraków; e-mail: arturpliszko@wp.pl*

*Przyjęto do druku: 24.01.2011 r.*